

Проблеми викладання

УДК 371.315+378

Л.А. Баблюк, М.М. Островський, М.О. Кулинич-Міськів

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС - РУШІЙНА СИЛА ВИЩОЇ ОСВІТИ

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

Резюме. У статті описано особливості впровадження європейської системи освіти в українську. Наведено історичний нарис створення Болонської системи освіти в країнах Європи та пострадянському просторі. Описано мету та цілі Болонського процесу. Подано

переваги та недоліки європейської освіти у світі та в Україні.

Ключові слова: болонський процес, освіта, реформа.

Сфера вищої освіти є однією з найважливіших у розвитку євроінтеграції.

Пріоритетною європейською реформою вищої освіти є Болонський процес, який спрямований на створення спільного Європейського простору вищої освіти. Болонський процес на даний момент проводиться 46 країнами світу, включаючи і Україну. Міжнародні організації, зокрема Рада Європи, підтримують ідеї європейської освіти та сприяють їх здійсненню.

Історія виникнення Болонського процесу простежується ще з 1970-х років, коли Радою міністрів Європейського союзу була ухвалена резолюція про першу програму співробітництва у сфері освіти. Чотири міністри освіти, що брали участь у святкуванні 800-річчя паризького університету Сорбона в 1998 році, вирішили, що сегментація європейської вищої освіти в Європі заважає розвитку науки та освіти. Ними була підписана Сорбонська декларація – Sorbonne Joint Declaration, 1998. Рішення брати участь у добровільному процесі створення Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) оформлено через рік у Болоньї, представниками 29 країн (Болонська декларація, 1999). Це була унікальна угода, тому що сьогодні процес включає в себе 47 країн-учасниць, із 49 країн, які ратифікували Європейську культурну конвенцію Ради Європи (1954) [1,2]. Офіційною датою початку процесу прийнято вважати 19 червня 1999 року, коли було підписано Болонську угоду. Болонський процес відкритий для приєднання інших країн. Росія приєдналася до Болонського процесу у вересні 2003 року на берлінській зустрічі міністрів освіти європейських країн [3]. У 2005 році в Бергені Болонську декларацію підписав міністр освіти України. У 2010 році в Будапешті ухвалено остаточне рішення про приєднання Казахстану до Болонської декларації. Казахстан – перша центральноазиатська держава, визнана повноправним членом європейського освітнього простору.

Мета декларації – встановлення європейської зони вищої освіти, а також активізація європейської системи вищої освіти у світовому масштабі.

Цілями Болонського процесу є:

1. Впровадження зрозумілої і стандартизованої системи освітніх ступенів. Це необхідно для підвищення конкурентоспроможності європейської вищої освіти і полегшення працевлаштування випускників європейських університетів.
2. Поділ вищої освіти на два етапи – доступену (undergraduate) та післяступеневу (graduate). За основу була ухвалена система освіти, що давно використовується у Великобританії і США: бакалавр – магістр. Перший етап повинен мати тривалість не менше трьох років і завершуватися отриманням диплому бакалавра, при цьому випускник повинен мати закінчену вищу освіту і можливість претендувати на роботу на відповідних посадах. Другий етап вищої освіти передбачає отримання студентом найвищого рівня знань у якій-небудь вузькій спеціалізації. Тривати він повинен один-два роки і закінчуватися здобуттям ступеня магістра (або доктора).
3. Запровадження єдиної системи обліку трудомісткості навчальних програм із використанням залікових одиниць – кредитів. За основу була ухвалена Європейська система введення і накопичення кредитів (European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS). Кредитна система необхідна, у першу чергу, для оцінки рівня підготовки студента при переводі з ВНЗ до ВНЗ.
4. Забезпечення мобільності студентів і викладачів, тобто створення для них можливостей продовжувати освіту (або роботу) в іншому європейському ВНЗі.
5. Забезпечення високих стандартів вищої освіти в Європі, незалежних від національних урядів. Розробка стандартизованих критеріїв і методик оцінки рівня освіти.
6. Підвищення привабливості європейської вищої освіти, у тому числі за рахунок міжуніверситетської співпраці, забезпечення мобільності студентів і сумісних програм навчання, проведення наукових досліджень і практичної

підготовки [5, 6].

Порівнюючи європейську освіту та освіту США, можна стверджувати, що в США використовується гнучка система обліку навчального навантаження, що складається зі системи залікових одиниць (credits), підрахунку сумарних оцінок за критеріями кількості (GPA) і якості (QPA), а також додаткових балів за успішну навчальну та наукову роботу (Honors). Недоліком європейської освіти є проблема зіставлення Європейської системи взаємного визнання залікових одиниць (ECTS) з американською системою залікових одиниць (англ. credits).

У рамках Болонського процесу для забезпечення визнання українських дипломів про вищу освіту в Європі та сприяння мобільності студентів Міністерство освіти і науки України наказом № 943 від 6 жовтня 2009 року ввело у ВНЗ України Європейську кредитно-трансферну систему (ЄКТС) та її ключові документи ("Аплікаційна форма студента", "Угода про навчання", "Угода про практичну підготовку та зобов'язання про якість", "Академічна довідка", "Додаток до диплома європейського зразка").

Приєднання України до Болонського процесу створює плутанину з навчальними програмами, оскільки роботодавцям необхідно пояснювати, що всі сучасні ступені вищої освіти є повноцінними і після їх отримання можна працювати за фахом, але деякі ступені більше призначені для викладачів або наукових працівників, наприклад ступінь магістр і доктор філософії. Більш низькі ступені вищої освіти підійдуть для працевлаштування людей, які не планують працювати викладачами у ВНЗ і робити вагомий внесок у науку завдяки наявності наукового ступеня. Ступінь фахівець в Європейському Союзі та більшості країн відсутня. Одна зі серйозних проблем

інтеграції української системи освіти до Болонського процесу – недостатня поінформованість посадових осіб як про поточний стан справ в українській та європейській освіті, так і про цілі Болонського процесу в цілому.

Незважаючи на перехід української вищої освіти до системи європейської із застосуванням стандартів європейської та світової систем, вона вимагає доопрацювання. Це стосується визнання українських дипломів та працевлаштування українських випускників вищих навчальних закладів у країнах Європи.

Література

1. Ван дер Венде М.К. Болонская декларация: расширение доступности и повышение конкурентоспособности высшего образования в Европе / М.К. Ван дер Венде // Высшее образование в Европе. – 2000. – Т. 25, № 3. – 14 с.
2. Долженко О.В. Сорбонская и Болонская декларации: Информация к размышлению... / О.В. Долженко // Вестн. Высш. школы: Alma mater. – 2000. – № 6. – С. 57-64.
3. Лукичев Г.А. Интеграция и эффективность – цели реформ в высшем образовании стран Европы / Г.А. Лукичев // Науч. вестн. Москов. государств. технич. ун-та граждан. авиации. – 2000. – № 26. – С. 13-18.
4. Реформа высшего образования в Нидерландах // Голландский институт в Санкт-Петербурге: <http://www.holinst.spb.ru>
5. Barblan A. The Sorbonne Declaration – Follow-Up and Implications: A Personal View. (Сорбонская декларация – реализация и значение: частный взгляд) / Barblan A. // Geneva: AEU/CRE, 1999.

БОЛОНСКИЙ ПРОЦЕСС – ДВИЖУЩАЯ СИЛА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Л.А. Баблюк, Н.Н. Островский, М.О. Кулинич-Миськив

Резюме. В статье описаны особенности внедрения европейской системы образования в украинскую. Приведен исторический очерк создания Болонской системы образования в странах Европы и постсоветском пространстве. Описаны цели Болонского процесса. Подано преимущества и недостатки европейского образования в мире и в Украине.

Ключевые слова: Болонский процесс, образование, реформа.

BOLOGNA PROCESS IS A MOTIVE FORCE OF HIGER EDUCATION

L.A. Babliuk, M.M. Ostrovskyi, M.O. Kulynych-Mis'kiv

Abstract. The paper deals with the specific characteristics of introducing the European system of education into the Ukrainian one. The authors have cited a historical essay of creating the Bologna system of education in European countries and the post-Soviet space. The goal and objects of the Bologna process have been described. Advantages and shortcomings of the European education in the world and Ukraine have been adduced.

Key words: Bologna process, education, reform.

HSEI "National Medical University" (Ivano-Frankiv's'k)

Рецензент – проф. Л.Д. Тодоріко

Buk. Med. Herald. – 2012. – Vol. 16, № 4 (64). – P. 236-237

Надійшла до редакції 24.10.2012 року